

Justitieutskottets yttrande

1993/94:JuU3y

Lagstiftning med anledning av Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention mot kemiska vapen

1993/94
JuU3y

Till utrikesutskottet

Inledning

I proposition 1993/94:120 om lagstiftning med anledning av Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention mot kemiska vapen har regeringen (Utrikesdepartementet) föreslagit riksdagen att anta av Lagrådet granskade förslag till

1. lag om inspektioner enligt Förenta nationernas konvention om förbud mot kemiska vapen,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall,
4. lag om ändring i lagen (1991:341) om förbud mot utförsel av vissa produkter som kan användas i massförstörelsesyfte, m.m. samt
5. lag om ändring i lagen (1992:1300) om krigsmateriel.

Propositionen har hänvisats till utrikesutskottet som har berett justitieutskottet tillfälle att yttra sig i ärendet.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Ärendet föranleder följande yttrande från justitieutskottet.

Utskottet

Bakgrund

Förenta nationernas konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt om deras förstöring öppnades för undertecknande den 13 januari 1993 och undertecknades av Sverige samma dag. Riksdagen godkände Sveriges tillträde till konventionen den 7 juni 1993 (prop. 1992/93:181, UU30, rskr. 409), och Sverige deponerade ratifikationsinstrumentet hos FN:s generalsekreterare den 17 juni samma år.

Syftet med konventionen är att totalförbjuda kemiska massförstörelsevapen och att reglera hur de existerande lagren av sådana vapen skall förstöras. För att kontrollera efterlevnaden av konventionen inrättas en kontrollorganisation, Organisationen för förbud mot kemiska vapen.

1 Riksdagen 1993/94, 7 saml. Nr 3 y

I det nu aktuella ärendet behandlas de lagstiftningsåtgärder som krävs för att Sverige skall uppfylla sina åtaganden enligt konventionen. Till grund för förslagen ligger en inom Utrikesdepartementet upprättad promemoria (Ds 1993:50) Sveriges tillträde till Förenta nationernas konvention om förbud mot utveckling, produktion, innehav och användning av kemiska vapen samt deras förstöring — Lagstiftningsdel. Promemorian har remissbehandlats.

I propositionen föreslås att riksdagen skall anta en ny lag om inspektioner enligt Förenta nationernas konvention om förbud mot kemiska vapen (inspektionslagen). Vidare föreslås att det i brottsbalken (BrB) skall införas ett nytt brott, *olovlig befattningsmed kemiska vapen* och att den svenska jurisdiktionen skall utvidgas till att avse sådant brott även om gärningen förövats utomlands och oberoende av gärningsmannens nationalitet och hemvist samt oavsett om gärningen är straffbar enligt lagen på den ort där den förövades. Konventionen föranleder också ett förslag till tillägg i lagen om immunitet och privilegier i vissa fall (immunitetslagen) som innebär att vissa personer inom Organisationen för förbud mot kemiska vapen kommer att omfattas av lagen. Härtill kommer vissa ytterligare ändringar i andra lagar.

Den nya lagstiftningen föreslås med något undantag träda i kraft den dag regeringen bestämmer.

Enligt vad utskottet inhämtat har regeringens förslag till inspektionslag och till lag om ändring i BrB upprättats inom Justitiedepartementet.

Förslagen till lag om ändring i BrB och i immunitetslagen ligger inom justitieutskottets beredningsområde. Utskottet begränsar sitt yttrande till att avse dessa lagförslag.

Överväganden

Olovlig befattningsmed kemiska vapen

I propositionen föreslås att det i 22 kap. 6 a § BrB införas en ny straffbestämmelse om *olovlig befattningsmed kemiska vapen*. Bestämmelsen skall tillämpas vid brott mot konventionen om gärningen inte är att bedöma som folkrättsbrott enligt 22 kap. 6 § BrB. Genom bestämmelsen straffbeläggs i princip all befattningsmed kemiska vapen. Straffskalan omfattar enligt förslaget fängelse i högst fyra år eller, om brottet är grovt, fängelse i högst tio år eller på livstid.

Utskottet, som delar regeringens uppfattning när det gäller behovet av lagstiftning, noterar att gärningsbeskrivningen utformats på ett sådant sätt att det av lydelsen direkt framgår vilka gärningar som faller under bestämmelsen. Någon annan lösning torde inte heller kunna komma i fråga. När det gäller hänvisningen till konventionen beträffande definitionen av uttrycket "kemiska vapen" konstaterar utskottet att detta innebär att gränserna för det straffbara området inte till fullo

kan utläsas direkt ur lagtexten. Detta är självklart inte helt tillfredsställande men får godtas med hänsyn till svårigheterna att på annat sätt göra erforderliga preciseringar.

När det gäller straff för brott mot den nya bestämmelsen vill utskottet peka på att konventionsåtagandet inte sträcker sig längre än till att *införa* straffbestämmelser. Konventionsåtagandet omfattar med andra ord inte själva straffskalans utformning. Med hänsyn till brottets likhet med folkrättsbrottet faller det sig dock enligt utskottets mening naturligt att ge straffskalan en utformning som nära anknyter till den som gäller för sådant brott. Utskottet kan således ställa sig bakom den utformning av straffskalan som regeringen föreslagit.

Övriga lagförslag

I övrigt föranleder lagförslagen inget uttalande från utskottet annat än att utskottet har noterat att konventionen i förslagen till 22 kap. 6 a § BrB och i punkt 45 i bilagan till immunitetslagen givits något olika beteckningar. Utskottet föreslår att en samordning sker och att således konventionen ges en enhetlig beteckning i de olika lagarna. I sammanhanget kan också anmärkas att konventionen i rubriken till inspektionslagen givits en förkortad benämning.

Övrigt

Utskottet har noterat att en ändring i immunitetslagen föreslås även i proposition 1993/94:104 om Sveriges tillträde till den internationella Eurocontrolkonventionen och den multilaterala överenskommelsen om undervägsavgifter. En samordning av lagstiftningsärendena bör ske.

Stockholm den 22 februari 1994

På justitieutskottets vägnar

Britta Bjelle

I beslutet har deltagit: Britta Bjelle (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Jerry Martinger (m), Bengt-Ola Rytter (s), Birthe Sörestedt (s), Ingbritt Irhammar (c), Nils Nordh (s), Birgit Henriksson (m), Göran Magnusson (s), Liisa Rulander (kds), Karl Gustaf Sjödin (nyd), Sigrid Bolkeus (s), Siw Persson (fp), Alf Eriksson (s) och Christel Anderberg (m).

